

Datum

Yttrande

Adress

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2022-727

Till

Socialdepartementet

Remiss från Socialdepartementet - Ett utvidgat utreseförbud för barn (Ds 2022:9)
S2022/02585

Sammanfattning

Malmö stad tillstyrker förslaget att utvidga reglerna om utreseförbud så att de omfattar skadliga utlandsvistelser av andra anledningar än de som anges i befintlig lagstiftning. Förslaget ligger i linje med de synpunkter som Malmö stad lyfte år 2019 vid remissförfarandet vid reglernas införande. Malmö stad bedömer att ett utvidgat utreseförbud ökar möjligheten att skydda och stödja fler barn och innebär en förstärkning av barns rätt till hälsa, utveckling och utbildning. Malmö stad ser positivt på att kompetenshöjande insatser införs, vilka även bör innefatta yrkesspecifika insatser och informationsinsatser riktade till befolkningen. Malmö stad tillstyrker även förslaget om utökat straffansvar för egenmäktighet med barn, med tillägget att åldersgränsen om 15 år kan behöva diskuteras eftersom även vårdnadshavare till unga i åldern 15–17 år kan förhindra att ett omhändertagande verkställs. Malmö stad ser positivt på samtliga förslag som avser åtgärder för att kunna upprätthålla ett utreseförbud. Malmö stad vill dock påpeka att ett lämpligare datum för ikraftträdandet vore 1 maj eller 1 juni 2023, för att ge större möjlighet att undvika att barn utsätts för skadliga utlandsresor i samband med sommarlovet 2023. Förslagen bedöms innebära ökade kostnader för kommunerna, vilket behöver beaktas i genomförandet.

Yttrande

Kapitel 5 Skyddet för barn som riskerar skadliga utlandsvistelse behöver utökas

Fler barn behöver skyddas mot skadliga utlandsvistelser

Malmö stad instämmer i förslaget och bedömer att det ökar samhällets möjlighet att skydda och stödja fler barn samt utgör en viktig förstärkning för barns rätt till hälsa, utveckling och utbildning. I den nuvarande formen för utreseförbud har socialtjänsten inte kunnat använda sig av åtgärden om konkreta underlag för påtaglig risk för just könsstympning eller giftermål inte kunnat beläggas. Den unge känner inte alltid till att ett giftermål eller könsstympning planeras i landet de ska resa till och likhet med utredningen ser Malmö stad att det finns fler situationer där barn behöver skyddas från att fara illa. Som exempel har Malmö stad

erfarenhet av att potentiella uppfostringsresor kan vara mycket skadliga för barn, liksom resor där avsikten är omvändelseförsök av unga hbtqi-personer, men det kan vara svårt för både barnet och socialtjänsten att känna till syftet med utlandsvistelsen. Förslaget utgör visserligen en begränsning av den unges rörelsefrihet men de nu föreslagna ändringarna, där barnets hälsa och utveckling är i fokus, gör det ännu tydligare att barnets behov av skydd väger tyngre.

En kunskapshöjande insats om utreseförbud genomförs

Malmö stad instämmer i förslaget att lagändringen bör kompletteras med utbildningsinsatser och kompetensutveckling. En del av utbildningarna bör vara yrkesspecifika, till exempel kan socialsekreterare behöva fördjupad kompetens inom området. Utöver detta behövs generella utbildningar, där huvudansvaret bör ges till en nationell myndighet och staten bör avsätta medel till kompetensutvecklingen. Länsstyrelserna bör få uppdrag att stärka samverkan på regional nivå. Malmö stad vill även uppmärksamma behovet av informationsinsatser riktade till och i dialog med befolkningen. Detta kan handla om barns rättigheter och behov, långsiktiga konsekvenser av våld, missbruk, försummelse och kriminalitet samt vilket stöd föräldrar kan behöva för att kunna ge omsorg och vara goda förebilder för sina barn.

Ett utvidgat straffansvar för egenmäktighet med barn

Malmö stad ser positivt på förslaget om utökat straffansvar kring egenmäktighet med barn vid ett beslutat omhändertagande enligt LVU. Ett utökat straffansvar kan minska risken för att barn inte får den vård de behöver. Dock kan åldersgränsen behöva diskuteras, då vårdnadshavare till unga i åldern 15-17 år också kan förhindra att ett omhändertagande verkställs. Det bör därför övervägas om åldersgränsen ska höjas till 18 år.

Kapitel 6 Ett utreseförbud måste kunna upprätthållas effektivt

Malmö stad ser positivt på förslagen som avser åtgärder för att kunna upprätthålla ett utreseförbud. Bland annat ökar möjligheterna att kunna genomföra utreseförbuden genom förslaget att socialtjänsten och domstolarna ska lämna uppgifter till Migrationsverket.

Kapitel 7 Konsekvenser och ikraftträdande

Ikraftträdande

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2023. Med tanke på att flertalet berörda barn troligtvis förs utomlands i samband med sommarlovet vill Malmö stad lyfta att den 1 maj eller den 1 juni 2023 vore lämpligare datum för ikraftträdande. Detta skulle ge större möjlighet att undvika att barn utsätts för skadliga utlandsresor under 2023.

Ekonomiska konsekvenser

Förslagen kommer innebära en utökad administration både i utrednings-, genomförande- och uppföljningsfasen. Även kostnader för utbildning och avsättning av arbetstid för kompetensutbildning kommer öka. Lagändringar som inte finansieras fullt ut innebär betydande kostnadsökningar för kommunerna, vilket behöver beaktas vid införandet.

Konsekvenser för barn respektive jämställdheten mellan kvinnor och män

Malmö stad instämmer i bedömningen att förslaget kan ge positiva effekter på jämställdheten mellan kvinnor och män. Ett utvidgat utreseförbud minskar risken för att flickor förs utomlands för äktenskap och könsstympning men tillvaratar även pojkars situation och behov i större utsträckning genom att de är i majoritet i så kallade uppfostringsresor. Genom fokuset på hälsa och utveckling stärks barns rättigheter och skydd överlag.

Ordförande

.....
Katrín Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Pernilla Mesch
.....

Moderaterna och Centerpartiet anmäler att de inkommer med ett gemensamt särskilt yttrande till protokollet.

Sverigedemokraterna anmäler att de inkommer med ett särskilt yttrande till protokollet.